

СЕКЦІЯ: ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ

*Александрович С.Р., студентка мГ-11 групи
географічного факультету
Гулик С.В., к.г.н. викладач
кафедри географії та методики її навчання*

АНТРОПОГЕННІ ЛАНДШАФТИ БЕРЕЖАНСЬКОГО РАЙОНУ

Мета статті: проаналізувати та охарактеризувати поширення ландшафтів Бережанського району та їх антропогенне навантаження.

Виклад основного матеріалу. Бережанський район розташований на східній частині Опілля і займає розчленовану ділянку Тернопільської області. Досліджувана територія знаходиться в осьовій зоні Галицько-Волинської западини, в рельєфі представлена Подільською горбистою грядою. Абсолютні висоти тут становлять 350 – 400 м, на всій території поширений крупногорбистий рельєф (горбогір'я) ерозійно-тектонічного походження, відносні висоти горбів, які розміщені переважно грядями, досягають 40 – 60 м.

Бережанський горбогірний лісовий район територіально майже збігається з адміністративним районом, захоплюючи частини Підгаєцького, Зборівського і Козівського районів (села Кальне, Конюхи). Ландшафти району формувались під дією різних факторів: тектоніко-геологічних, геоморфологічних, гідрологічних, геохімічних, історичних та антропогенних. Бережанське горбогір'я має значні абсолютні висоти, які в середньому перевищують 350 м, а подекуди досягають 430 м. Якщо західна та північна межі Бережанського природного району відповідають адміністративним, то східну межу слід проводити приблизно по лінії сіл Кальне – Конюхи – Бишки – Куропатники-Криве – Літятин – Підгайці та далі по р. Коропець до с. Голгоча.

Антропогенні ландшафти формуються під дією людської діяльності відповідно до того як вони склались історично. Горбогірна територія східної частини Опілля в межах Тернопільської області Бережанського району характеризується сільськогосподарською освоєністю території, досить високою розораністю. Значна частина земель приурочена до схилів та горбогірних територій, що сприяє процесам яроутворення і змиву верхнього родючого шару ґрунту. Лісистість даного регіону є досить високою, але значні вирубки лісів призвели до того, що природна лісова рослинність даного регіону збереглась лише на окремих ділянках. Більшість лісових ландшафтів представлені похідними лісами, що виростили на місці вирубки природних лісів або штучно насадженими лісами та полезахисними лісовими смугами.

Найпоширенішими ландшафтами досліджуваного регіону є

сільськогосподарські антропогенні ландшафти. Вони включають такі типи використовуваних земель: рілля, багаторічні насадження, сіножаті і пасовища. Сільськогосподарські антропогенні ландшафти займають 36104,03 га (54,6%) території району. Найбільше з них припадає на Нараївську сільську раду, що становить 3391,42 га, найменше на Жовнівську сільську раду.

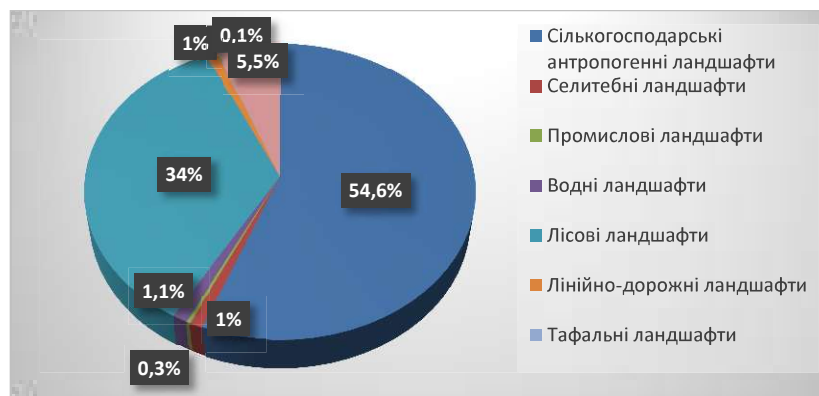

Рис. 1. Структура антропогенних ландшафтів Бережанського району

Територія Бережанського району характеризується значним ступенем розораності земель, який коливається від 15% в Мечишівській с.р. до 72,7% в Літятинській с.р.

Велику площу території Бережанського району також займають ліси та інші лісовкриті площі. На них припадає 22499,55 га (34%) території. На території району діють 4 лісництва: Литвинівське, Бережанське, Нараївське та частина Підгаєцького. Переважають буково-грабові породи лісу.

Селитебні ландшафти становлять 676,79 га (1%), які включають в себе житлову забудову одноповерхового і двоповерхового типу по всьому районі, а також багатоповерхівки числяться тільки у районному центрі. Відповідно найбільш заселена ділянка є місто з околицями, а найменш заселеним є с.Підвисоке.

Промислові ландшафти становлять 186,26 га (1%) від загальної площі. Вони включають промислові землі та землі під відкритими розробками, кар'єрами, шахтами та відповідними спорудами. Найбільшу кількість таких земель становить районний центр, Жовнівська, Підвисоцька та Рогатинська сільські ради. В інших сільських радах під промисловістю землі не використовуються.

Водні (аквальні) ландшафти займають площу 698,09 га (1,1% досліджуваної території). До водних об'єктів відносять канали, колектори, канами та ставки. На території Бережанського району є два

великих ставки це Бережанський і Урманський став.

Лінійно-дорожні ландшафти, які використовуються для транспорту і зв'язку і тафальні ландшафти займають невеликий відсоток, але вони рівномірно поширені по всіх сільських радах, окрім районного центру, де кількість і лінійно-дорожних і тафальних ландшафтів є більшою.

Проблема оптимального землекористування особливо актуальна для цього району в плані раціонального використання природно-ресурсного потенціалу території, її ландшафтно-екологічної оптимізації, так як горбогірні території, які переважають, характеризуються значним розчленуванням рельєфу, вищою за середню залісненістю території, своєрідністю господарського використання земель, середнім та низьким рівнем антропогенної трансформації.

Список використаних джерел:

1. *Географія Тернопільської області : монографія. В 2-х т. Т.1. Природні умови та ресурси/* ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль: Крок, 2017. – 504 с.
2. Дем'янчук П.М., Свинко Й.М. *Західно-Подільське горбогір'я як географічний екотон: Монографія.* – Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. – 208 с.
3. *Еколого-географічні особливості оптимізації землекористування східної частини опілля в межах тернопільської області : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.11 "конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів" /* З. М. Герасимів. – Чернівці, 2007.
4. *Ландшафти Бережанського району – [Електронний курс]. – Режим доступу: - <https://studfiles.net/preview/5252975/page:4/>*

Грошко О.М., магістрантка мГ-12 групи
географічного факультету
Гулик С.В., к.г.н., викладач
кафедри географії та методики її навчання

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ АНТРОПОГЕННІ ЛАНДШАФТИ ТЕРЕБОВЛЯНСЬКОГО РАЙОНУ

Мета статті: проаналізувати та охарактеризувати особливості структури сільськогосподарських антропогенних ландшафтів Теробовлянського району.

Виклад основного матеріалу. Найпоширенішими ландшафтами Теробовлянського району є сільськогосподарські або агроландшафтів.

Сільськогосподарські ландшафти - ландшафти, що формуються для цілей і під впливом сільськогосподарського виробництва. Виникають у процесі використання земель, рослинний і ґрунтовий покрив яких зазнає суттєвих змін і що більшою чи меншою мірою